

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תיק 1266320/1

ב"ה

בבית הדין הרבני האזורי תל אביב יפו
לפני כבוד הדיינים:
הרב שלמה שטסמן – אב"ד

בעניין: הקדשות ביקור חולים

המבקש: מפרק עמותת ביקור חולים הוספיטל – עו"ד
יעקב שפיגלמן

נגד

המשיבה: הממונה על ההקדשות – עו"ד רחל שקרג'י
המנהל המיוחד להקדשות ביקור חולים –
עו"ד רם ז'אן

הנדון: בקשה מפרק עמותת 'ביקור חולים הוספיטל' מהאב"ד שיפסול עצמו מלהמשיך לדון
בענייני אשכול הקדשות 'ביקור חולים'

החלטה

א. לפני בקשת מפרק עמותת 'ביקור חולים הוספיטל', עו"ד י' שפיגלמן, שאפסול את עצמי
מלהמשיך לדון בתיק 1154933/2 שענינו הניהול הפנימי של אשכול הקדשות 'ביקור
חולים'.

כבר בפתח ההחלטה אקדים ואקבע כי דינה של הבקשה התמוהה להידחות. על מנת לשמור
על כבודו של עו"ד י' שפיגלמן, המכהן כבעל תפקיד מטעם הכנ"ר, תנוסח ההחלטה
בזהירות רבה.

ב. סקירת רקע קצרה מתחייבת.

'ביקור חולים' הינו מוסד ירושלמי ותיק מיסודם של חברת 'ביקור חולים' ושל 'בית החולים
לעניי העדה האשכנזית הפרושית בירושלים' שנוסדו ונתכוננו בירושלים שבין החומות לפני
כמאה וחמישים שנה. קורותיו של מוסד זה שזורות בקורות היישוב בירושלים שבין
החומות כמו גם בקורות הרחבת גבולה של ירושלים אל מחוץ לחומותיה והתפתחותה של
העיר החדשה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עמותת 'ביקור חולים הוספיטל' מצויה מזה כחמש עשרה שנה בהליכי פירוק בבית המשפט המחוזי בירושלים. במסגרת הליך הפירוק נדון עניינם של שלושה נכסים משמעותיים המכונים 'ההקדשות העצמיים' (ובכללם הקדש 'היידן' ברח' הנביאים והקדש זסלבסקי - כוכב ברח' תל חי). מפרק העמותה מבקש במסגרת הליך הפירוק את ביטולם של 'ההקדשות העצמיים' כך שישמשו לפירעון חובות העמותה.

עמדת מערכת בתי הדין הינה כי גם נכסי ה'הקדשות העצמיים' אינם נכסי אגודה או עמותה אלא נכסי הקדשות דתיים מובהקים. כך או כך, בית הדין אינו עוסק בעניינם של 'ההקדשות העצמיים' ועמדתה של הברורה של מערכת בתי הדין בעניין תובא בפני בית המשפט המחוזי ע"י המנהל המיוחד שמינה בית הדין.

ג. בשל חשיבות ייעודו של המוסד שעסק ברפואת בני העיר, נדיבי לב רבים, אשר הקדישו את נכסיהם למטרות צדקה קבעו את 'ביקור חולים' כנהנה בלעדי של פירות ההקדשות או כנהנה בשותפות עם מוסדות חינוך וחסד אחרים. ברבות השנים, נוצר 'אשכול הקדשות' ענק, הכולל עשרות נכסי נדל"ן, המיועדים לרפואת בני ירושלים.

ד. עניינם של הקדשות 'ביקור חולים' עלה על שלחנו של ביה"ד לפני כשנה אגב עיסוק בתיקי הקדשות ירושלמים אחרים. לאחר שני דיונים אשר קיים בית הדין בעניינם של הקדשות 'ביקור חולים' הצטיירה תמונה מדאיגה ומטרידה מאוד של אשכול הקדש ענק ומוזנח. די אם נציין שנאמן ההקדש, שבינתיים הועבר מתפקידו על ידי בית הדין, הצהיר כי מעולם לא עסק בניהול 'אשכול ההקדשות' וכי אף אינו יודע מהי מצבת ההקדשות ומה מצבם הפיזי והמשפטי של הנכסים.

בנסיבות אלו, מינה בית הדין במסגרת החלטה מיום י"ד אב תשע"ט (15.8.2019) את עו"ד רם ז'אן למנהל המיוחד של אשכול הקדשות ביקור חולים. למנהל המיוחד נמסרו כל הסמכויות, לרבות סמכות האפוטרופסות, לניהול כלל נכסי אשכול ההקדשות. בית הדין גם הורה מנהל המיוחד לפעול באופן מידי להצטרף להליכים המתנהלים בבית המשפט המחוזי בירושלים בענין 'ההקדשות העצמיים'.

עו"ד י' שפיגלמן מאוד לא 'אהב' את ההחלטה בדבר מינויו של המנהל המיוחד. זהו שורש בקשת הפסילה. נציין שבמשך תקופה ממושכת נהל עו"ד י' שפיגלמן מאבק משפטי מוזר שנועד למנוע גישה למערכת 'נט משפט' מהמנהל המיוחד אשר בא בנעליהם של נאמני ההקדש שהיו צד להליך.

ה. במבוא לבקשת הפסילה מבהיר עו"ד י' שפיגלמן כי אין הוא סבור שנפל חוסר יושר אישי בפעולות בית הדין אך לטעמו יש לפסול את בית הדין אף שהוא פועל 'בתום לב סוביקטיבי'.

תמצות בקשת הפסילה המכילה מלל רב מעלה שעו"ד י' שפיגלמן מבסס את בקשתו על שתי עילות. העילה הראשונה: החלטות בית הדין אשר במסגרתן הוכר קיומו של אשכול הקדשות ביקור חולים והצורך להצילו אינן 'נושאות חן בעיניו' ומהוות לטעמו עילה טובה ומספקת לבקשת פסילה. נציין שהדבר עולה בקנה אחד עם שיטתו העקרונית של עו"ד שפיגלמן המתייחס להקדשות בזלזול מופגן ואשר נוהג לכנות אותם לעיתים לרבות בכתבי בית דין כ'יצורים פיקטיביים'.

העילה השנייה: 'טענה עקרונית', ולפיה, בית הדין מצוי בנגוד עניינים מובנה נוכח תפיסתו שהוא 'אביהם של הקדשות'.

שתי העילות מופרכות. על החלטות בית דין ניתן להגיש ערעור או בקשת רשות ערעור. החלטות בית דין או ניסוחן שאינן נושאות חן בעיני בעל דין, ועל אחת כמה וכמה בעיני מי

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שאינו בעל דין, אינן עילה להגשת פסילה כנגד בית הדין או הדיין אשר נתן אותם. לא למותר לציין שעו"ד י' שפיגלמן לא הגיש כל ערעור על ההחלטות אשר אינן נושאות חן בעיניו.

הטענה העקרונית בדבר 'ניגוד עניינים מובנה' לא רק מופרכת אלא גם מקוממת. אכן על פי מסורת הפסיקה ההלכתית בית דין הוא אביהם של הקדשות (ראו: דרכי משה חושן משפט סימן רצ"ס"א בשם תשובת הרשב"א, חכמת אדם סימן קמז סעיף כג, שערי עוזיאל שער ז פרק א). יחד עם זאת. בראש ובראשונה ומעל הכל מחויב בית דין ודיין בישראל לעשות משפט וצדק ובכלל זאת להגן על זכויות קנין וזכויות אחרות של אישים ותאגידים.

ו. זאת ועוד. תיק 1154933/2 עוסק בניהולו הפנימי של אשכול הקדשות 'ביקור חולים'. לעו"ד י' שפיגלמן אין כל מעמד בתיק, הוא אינו בעל דין, לא צד ג' ואינו מוגדר כ'גורם בתיק' בצורה כלשהי במערכת המחשוב.

היעלה על הדעת שמי שאינו בעל דין יבקש לפסול בית דין רק בגלל שהחלטותיו אינן נושאות חן בעיניו ולא מתאימות לאג'נדה שלו?

ז. בית הדין מכבד את עו"ד י' שפיגלמן הן אישית והן כבעל תפקיד מטעם הכנ"ר. יחד עם זאת, התנהלותו מעלה תמיהות שאינן פשוטות. הגשת בקשת הפסילה מחייבת אותנו לכתוב את מה שהיינו מעדיפים להימנע מלכתוב.

לפני כששה חודשים הגיש המנהל המיוחד, עו"ד ר' ז'אן, בתיק 1154933/2 בקשה שעניינה להורות לעו"ד י' שפיגלמן לאפשר לו לעיין ולצלם את מסמכי אשכול הקדשות ביקור חולים אשר נתפסו על ידי עו"ד י' שפיגלמן ואשר בהם הוא אוזח מזה שנים רבות תוך הפרה בוטה של צווים שיפוטיים. לכאורה, מסמכים אלו כלל אינם רלוונטיים להליך הפירוק המתמשך המתנהל בבית המשפט המחוזי.

בית הדין קבע דיון בבקשה. המבקש נקט בכל 'תעלול' אפשרי על מנת להתחמק מדיון בנושא ובצעד משונה במיוחד פנה ערב הדיון לבית המשפט המחוזי בירושלים בבקשה למתן צו המורה לבית הדין להימנע מלקיים דיון בבקשת המנהל המיוחד. נשמע הזוי, אבל כך בקש עו"ד שפיגלמן מבית המשפט. לחילופין, בקש עו"ד י' שפיגלמן שבית המשפט יורה לו להגיש בקשה לפסול את בית הדין. ממש כך! שבית המשפט יורה (!) לו להגיש בקשת פסילה בגלל שזומן לדיון.

בהחלטה קצרה מיום 26.11.2019 לא נעתר בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט א' רון) לאף אחת מהבקשות המשוונות. הדברים מדברים בעד עצמם וכל מילה נוספת מיותרת.

ביום 27.11.2019 קיים בית הדין דיון בבקשת המנהל המיוחד. כפי שגם עולה מפרוטוקול הדיון, בית הדין נהג כבוד רב בעו"ד י' שפיגלמן, נמנע למתן צו כנגדו והצליח להביא להסכמה שקבלה תוקף של החלטה, ולפיה, יאפשר עו"ד י' שפיגלמן למנהל המיוחד לעיין במסמכי ההקדשות. (שורות 109 – 111 לפרוטוקול הדיון מיום 27.11.2019).

נציין שחלק מביך בדיון היה כאשר נתברר שעו"ד י' שפיגלמן, העוסק בענייני ביקור חולים מזה שנות דור, ואשר מינוי המנהל מיוחד לאשכול הקדשות ביקור חולים לצנינים בעיניו, כלל אינו מכיר הקדשות דתיים משמעותיים שביקור חולים הייתה נהנית שלהם ושעקב הזנחה ורשלנות חשופים להשתלטות ולמניפולציות שונות ומשוונות של אנשי גדל"ן ושאר בעלי ענין.

ח. דומה שהמוטיבציה לבקשת הבקשה התמוהה של עו"ד י' שפיגלמן נעוצה בכלל בהקדש אחר ובתיק אחר בו עו"ד י' שפיגלמן הוא אכן בעל דין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בתקופה האחרונה הגיש המנהל המיוחד, עו"ד ר' ז'אן, בקשה למתן צו למניעת דיספוזיציה בנכס הנמצא ברח' זכרון טוביה 21 ירושלים, הידוע כגוש 30046 חלקה 133 והמוכר כהקדש אברהם יוסף גרדין.

לטענת המנהל המיוחד ישנן ראיות לכאוריות כי מפרק 'עמותת ביקור חולים הוספיטל' עו"ד י' שפיגלמן, פנה לפני מספר שנים לבית המשפט המחוזי בירושלים וביקש וגם קיבל אישור למכור את זכויות 'ביקור חולים' בנכס ההקדש תוך שהוא מציגו כנכס בבעלות עמותת 'ביקור חולים'. בית הדין נעתר לבקשה ובקש גם את תגובת עו"ד י' שפיגלמן.

עו"ד י' שפיגלמן לא 'אהב' את ההחלטה. בהודעה 'זועמת' במיוחד מיום 26.4.2019 טען עו"ד י' שפיגלמן שאין לבית הדין כל סמכות בעניין וגם שלח איום מפורש בדבר "בקשת פסילה עליה הוא עמל בימים אלו".

איים וגם מימש - והרי לפנינו בקשה שאפסול עצמי מלדון בכל עניני הניהול הפנימי של אשכול הקדשות ביקור חולים. הגשת בקשת פסילה טקטית על ידי מי שמסרב להגיב עניינית על טענות המופנות כלפיו היא תופעה מוכרת אך ספק רב אם היא הולמת בעל תפקיד מטעם כונס הנכסים הרשמי. הדברים מדברים בעד עצמם.

ט. מול עינינו עומדת הדרכתו של נשיא בית הדין הרבני הגדול הגאון רבי אברהם אלקנה כהנא שפירא זצ"ל אשר כתב בהחלטה (פורסמה בקובץ שורת הדין ט' עמ' תנ"ז):

"הנימוק שניתן, שמכיוון שב"כ הבעל העלה חשדות נגד בית הדין, לכן אין ביה"ד יכול להמשיך בדיון, אינו נימוק כלל ואף משמש תקדים מסוכן. תגובה כזו של כניעה להטלת דופי בבית הדין עלולה להביא לידי שיתוק של עבודת בית הדין. במקום לדחות בתקיפות תעלולים של בעל דין שבית הדין יודע שדבריו מנוגדים לאמת, נכנעים לדרישתו המחוצפת, וכדי בזיון וקצף. לפי הדין אסור לבית הדין להימנע בכגון דא מלדון דין אמת ומלעשות צדק. אין לקבל את ההסתלקות ובית הדין ימשיך במשפט וכתורה יעשה".

אשר על כן, אני דוחה את בקשת עו"ד י' שפיגלמן, שאפסול את עצמי מלהמשיך לדון בתיק 1154933/2 שענינו הניהול הפנימי של אשכול הקדשות 'ביקור חולים'.

למעלה מן הצורך אבהיר שאין בלבי דבר כנגד עו"ד י' שפיגלמן. נמשיך במשפט וכתורה נעשה, לעשות משפט וצדק, לשמור על זכויות קנין של יחידים ותאגידים וגם להגן על הקדשות דתיים ולפעול למימוש חזונם של מקדישיהם. לפני משורת הדין, לא ניתן צו להוצאות משפט.

י. המנהל המיוחד עו"ד ר' ז'אן וצוותו פועלים נמרצות להצלת נכסי אשכול הקדשות ביקור חולים ונראים כבר פירות ביכורים לעמלם. אני מוצא לנכון להבהיר מראש כי נוכח נימוקיה המופרכים של הבקשה שהוגשה על ידי מי שאינו בעל דין כמו גם נוכח החובה למנוע מציאות, ולפיה, יפגע הטיפול באשכול הקדשות ביקור חולים, אמשיך לדון בעניין אשכול הקדשות ביקור חולים אף אם יגיש עו"ד י' שפיגלמן ערעור על החלטה זו, וזאת, בהתאם לסמכותי על פי סעיף 19א(ח) סיפא לחוק הדיינים.

ניתן ביום כ' באייר התש"פ (14/05/2020).

הרב שלמה שטסמן – אב"ד

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים